Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto

Valtiovarainvaliokunnan lausuntopyyntö 18.9.2018

**HAK; Hätäkeskuslaitoksen lausunto hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2019**

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaos on pyytänyt Hätäkeskuslaitokselta asiantuntijalausuntoa 3.10.2018 pidettävään kokoukseen hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019 (HE 123/2018 vp).

Hallituksen esityksen mukaan Hätäkeskuslaitoksen ensi vuoden määrärahakehys on 50,987 miljoonaa euroa. Kehys sisältää 694 000 euron siirron ulkoministeriöltä Hätäkeskuslaitokselle. Siirto perustuu UM:n ja Hätäkeskuslaitoksen väliseen sopimukseen, jonka perusteella Hätäkeskuslaitos tuottaa konsulilain mukaiset ulkoministeriön kansalaispalveluiden avustavat asiakaspalvelutehtävät 1.8.2018–31.7.2020.

Hätäkeskuslaitoksen määrärahakehitys on ollut koko kuluneen vuosikymmenen negatiivinen. Ensi vuodelle viraston määrärahakehys (pl. UM:n siirto) kuitenkin lisääntyy noin 1,1 miljoonalla eurolla vuoteen 2018 verrattuna.

Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot ovat jyrkässä kasvussa uuden hätäkeskustietojärjestelmä ERICA:n käyttöönoton myötä kasvavien tietojärjestelmän käyttö-, ylläpito- ja kehityskustannuksista johtuen sekä käyttäjämäärien ja tarpeiden kasvaessa merkittävästi hätäkeskustietojärjestelmän yhteiskäyttöisyydestä johtuen.

Uuden hätäkeskustietojärjestelmän käyttöönotto tullaan toteuttamaan porrastetusti hätäkeskuksittain loppuvuodesta 2018 alkaen. Muiden viranomaisten osalta käyttöönotto toteutetaan samassa aikataulussa. Tavoitteena on, että uusi tietojärjestelmä on käytössä kaikissa hätäkeskuksissa ja eri viranomaisten toimipisteissä kevääseen 2019 mennessä, jonka myötä hätäkeskustoiminta verkotetaan valtakunnallisesti yhdeksi kokonaisuudeksi. Porrastetusta käyttöönotosta johtuen, Hätäkeskuslaitos joutuu ylläpitämään nykyistä hätäkeskustietojärjestelmää (ELS) varajärjestelmänä kesään 2019 saakka. Tältä ajalta virastolle kertyy kahden tietojärjestelmän yhtä aikaisesta ylläpidosta noin 2,5 miljoonaa euroa kuluja.

Uuden hätäkeskustietojärjestelmän vuosittaiset käyttö- ja ylläpitokustannukset ovat noin 3,2–3,6 miljoonaa euroa nykyistä korkeammat. Lisäksi viraston ICT-

**Osoite | Address**
Hätäkeskuslaitos
PL 112, FI-28131 PORI

Nödcentralsverket
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

**Puhelin | Telefon**
+358 (0)295 480 112

**Faksi | Telefax**
+358 (0)295 411 800

**E-mail**
hatakeskuslaitos@112.fi

etunimi.sukunimi@112.fi
forstnamn.efternamn@112.fi

**www.112.fi**

kulut tulevat nousemaan hätäpuheluliikenteen siirtyessä turvallisuusverkko TUVE:en sekä hätäpuheluliikenteen muuttuessa analogisesta digitaaliseksi VOIP-teknologiaan siirryttäessä. Uuden hätäkeskustietojärjestelmän viestiliikenneominaisuuksien käyttö viranomaisten käyttöpaikoissa lisää osaltaan Hätäkeskuslaitoksen kustannuksia.

Osana sisäisen turvallisuuden strategian toimenpiteitä sisäministeriö määritti Hätäkeskuslaitoksen minimi henkilöstömääräksi vähintään 600. Viraston henkilöstön vähimmäismääräksi on viime vuosina eri yhteyksissä arvioitu 600–650 (sisäisen turvallisuuden selonteko, hallintovaliokunnan lausunto HaVL 16/2016 vp - VNS 3/2016 vp). Hätäkeskuslaitos on koko olemassa olonsa aikana kamppaillut koulutetun henkilöstön saatavuudesta. Nykyiset hätäkeskuspäivystäjäkoulutusjärjestelmät eivät tuota riittävästi koulutettua henkilöstöä viraston tarpeisiin. Hätäkeskuslaitoksen henkilöstömäärä on laskenut viimeisen neljän vuoden aikana kymmenellä prosentilla. Vuonna 2014 viraston palveluksessa työskenteli 650 henkilöä. Ennuste tämän vuoden htv-toteumaksi on 585, joka sisältää myös ulkoministeriölle tuotettavien palveluiden henkilöstöresurssit.

Nykyisillä koulutusmäärillä virasto ei tule saavuttamaan asetettuja henkilöstömäärätavoitteita. Viraston henkilöstömäärän ennustetaan laskevan noin kymmenellä henkilöllä vuosittain vuoteen 2026 saakka. Vaikealla henkilöstötilanteella on suorat vaikutukset viraston toimintakykyyn tuottaa kansalaisille laadukkaita hätäkeskuspalveluita, mikä näkyy jo nyt säännöllisenä toimintavalmiuden ja palvelutason alenemana. Varautumisen vaatimia reservejä äkillisiin ruuhkatilanteisiin reagoimiseksi ei ole. Erityisen haastava henkilöstötilanne on tällä hetkellä Keravan ja Turun hätäkeskuksissa. Virasto voisi palkata välittömästi töihin 35 uutta hätäkeskuspäivystäjää.

Henkilöstövajeesta johtuen vuoden 2018 touko-syyskuussa yli 34 500 ilmoittajaa on joutunut odottamaan hätänumeroon vastausta 30 s - 5 min. Pitkien odotusaikojen määrä on kasvanut yli kolmanneksella aiempaan verrattuna. Henkilöstövaje näkyy mm. Keravan hätäkeskuksen osalta siten, että kesäkuun 2018 alusta alkaen on ollut yksi ainoa päivä, jolloin päivystyshenkilöstön työvuorosuunnitelman mukainen tavoitevahvuus on toteutunut.

Ensi vuodelle valtion talousarvioesityksessä esitetään Hätäkeskuslaitokselle määrärahaa 50,987 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi Hätäkeskuslaitos arvioi, että tältä vuodelta tulee siirtymään ensi vuodelle määrärahaa noin 12,3 miljoonaa euroa. Siirtyväerä koostuu hätäkeskustietojärjestelmän hankintaan myönnetystä valtuusrahasta (6,3M €), tältä vuodelta ensi vuodelle siirtyvistä ICT-maksuista (3M €) sekä käyttämättä jääneistä henkilöstökuluista (3M €). Hätäkeskustietojärjestelmään hankintaan myönnetty valtuusraha sekä ICT-kuluista ensi vuodelle siirtyvä erä tulevat toteutumaan ERICA:n käyttöönoton myötä.

**Osoite | Address**
Hätäkeskuslaitos
PL 112, FI-28131 PORI

Nödcentralsverket
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

**Puhelin | Telefon**
+358 (0)295 480 112

**Faksi | Telefax**
+358 (0)295 411 800

**E-mail**
hatakeskuslaitos@112.fi

etunimi.sukunimi@112.fi
forstnamn.efternamn@112.fi

**www.112.fi**

Hätäkeskustoiminta on erittäin henkilöstö ja ICT riippuvaista. Uuden hätäkeskustietojärjestelmän sekä yleisen ICT-kustannuskehityksen myötä viraston ICT-kustannuksissa on melko suuria nousupaineita tulevina vuosina. Ongelmat hätäkeskuspäivystäjien saatavuudessa puolestaan uhkaavat viraston toimintakykyä äkillisissä ruuhka- ja häiriötilanteissa sekä normaalilla lomakaudella kesäaikaan. Vaikea henkilöstötilanne heijastuu myös korkeina sairauspoissaoloina, jotka ovat lähes kaksinkertaiset valtiohallinnon keskiarvoon verrattuna.

Hätäkeskuslaitos on osana julkisen talouden suunnitelman (JTS) valmistelua esittänyt tuleville vuosille vuosittaiseksi lisämäärärahatarpeekseen 6,8 miljoonaa euroa. Ensi vuoden valtion talousarvioesityksessä Hätäkeskuslaitokselle esitettävät määrärahat eivät mahdollista nykyisen henkilöstömäärän sekä palvelutason ylläpitämistä. Määrärahavaje tarkoittaa henkilöstömäärän vähentämistä pahimmillaan jopa sadalla henkilöllä. Tämä tulisi romuttamaan nykyisen kansainvälisestikin edistyksellisen hätäkeskusjärjestelmän Suomesta.

Hätäkeskuslaitoksen määrärahatarpeet ovat erittäin pieniä huomioiden viraston keskeinen rooli sisäisen turvallisuuden kentästä sekä kansalaisten perusturvallisuuspalveluiden tuottajana. Hätäkeskustoiminnan sujuvuudella on suorat vaikutukset myös hätäkeskuspalveluita käyttävien viranomaisten, kuten poliisin, pelastuksen, sosiaali- ja terveystoimen palveluiden saatavuuteen.

Hätäkeskuslaitos katsoo, että Hätäkeskuslaitokselle valtion ensi vuoden talousarviossa esitettäviä määrärahoja tulisi korottaa 6,8 miljoonalla eurolla.

Hätäkeskuslaitoksen johtajan sijaisena,

Johtaja, tekniset palvelut Jukka Aaltonen

Johtaja, ohjaus ja ennakointi Teemu Lehti

**Osoite | Address**
Hätäkeskuslaitos
PL 112, FI-28131 PORI

Nödcentralsverket
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

**Puhelin | Telefon**
+358 (0)295 480 112

**Faksi | Telefax**
+358 (0)295 411 800

**E-mail**
hatakeskuslaitos@112.fi

etunimi.sukunimi@112.fi
forstnamn.efternamn@112.fi

**www.112.fi**

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Hätäkeskuslaitos 02.10.2018 klo 13:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Hallinto- ja turvallisuusjaos, sanna.turpeinen@eduskunta.fi

Tiedoksi Martti Kunnasvuori
Marko Nieminen
Tuovi Merkkiniemi

**Osoite | Address**
Hätäkeskuslaitos
PL 112, FI-28131 PORI

Nödcentralsverket
PB 112, FI-28131 BJÖRNEBORG

**Puhelin | Telefon**
+358 (0)295 480 112

**Faksi | Telefax**
+358 (0)295 411 800

**E-mail**
hatakeskuslaitos@112.fi

etunimi.sukunimi@112.fi
forstnamn.efternamn@112.fi

**www.112.fi**